

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z odwołania J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Częstochowie

z udziałem zainteresowanego K. w L.

o ustalenie podstawy wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 27 czerwca 2024 r.,

skargi J.J. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. III AUa 1116/21,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, sygn. akt III AUa 1116/21, nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. akt III AUa 1116/21 nie później niż w terminie 14 dni od dnia zwrotu akt.

Leszek Bosek Adam Redzik Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 23 kwietnia 2024 r. J.J. wniosła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie III AUa 1116/21 o ustalenie podstawy wymiaru składek.

W związku z tym wniosła o stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie III AUa 1116/21 nastąpiła przewlekłość postępowania oraz wydanie wyroku przez Sąd Apelacyjny w Katowicach.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że od dnia wniesienia odpowiedzi na apelację, przez okres blisko trzech lat, Sąd Apelacyjny w Katowicach nie rozpoznał sprawy.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach wniósł o oddalenie skargi na przewlekłość. Wyjaśnił, że od daty wpływu apelacji organu rentowego i nadania biegu postępowaniu apelacyjnemu, sprawa oczekiwała na rozpoznanie zgodnie z kolejnością wpływu. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zwrócił uwagę, że skarga na przewlekłość dotyczy sprawy, która nie należy do żadnej kategorii spraw pilnych. Wskazał również, że opóźnienie w rozpoznaniu sprawy jest wynikiem zmniejszonej obsady sędziowskiej skutkującej powstaniem znacznych zaległości w rozpoznawaniu spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarga jest uzasadniona, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne

do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W celu stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną bezczynność sądu, trwająca co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 18 października 2022 r., I NSP 256/22; z 10 stycznia 2024 r., I NSP 244/23).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że od dnia wniesienia przez skarżącą odpowiedzi na skargę (16 lipca 2021 r. – k. 100 akt sprawy III AUa 1116/21) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość (23 kwietnia 2024 r. – k. 4 akt sprawy III Sk 4/24) upłynęły dwa lata i nieco ponad dziewięć miesięcy.

W tym czasie Sąd Apelacyjny w Katowicach zarządzeniem z 13 kwietnia 2023 r. zobowiązał skarżącą do podania w terminie 7 dni, czy po wykorzystaniu świadczeń związanych z macierzyństwem powróciła do pracy, na jakie stanowisko

i z jakim wynagrodzeniem (k. 102 akt sprawy III AUa 1116/21). Następnie zarządzeniem z 25 kwietnia 2023 r. skierowano sprawę do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 maja 2023 r. Termin posiedzenia został odwołany z uwagi na nieobecność sędziego (k. 108). Zarządzeniem z 9 maja 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zarządził rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, ze względu na szczególną zawilgość (k. 109). Zarządzeniem z 1 marca 2024 r. Przewodniczącego Wydziału zgodnie z raportem z przeprowadzonego losowania na żądanie w systemie SLPS przydzielono sprawę nowemu sędziemu referentowi (k. 110).

Z analizy akt sprawy jednoznacznie wynika, że Sąd Apelacyjny w Katowicach wprawdzie podjął czynności po wniesieniu przez skarżącą odpowiedzi na apelację, jednakże w ocenie Sądu Najwyższego były one podejmowane w znacznych odstępach czasu i przekroczono rozsądną miarę na wyznaczenie terminu rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy dostrzega, że długi czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy wynika ze znacznych zaległości w rozpoznaniu spraw związanych z niewystarczającą obsadą sędziowską oraz zasady rozpoznawania spraw według kolejności wpływu. Przewlekłość postępowania nie może być jednak usprawiedliwiona samymi niedostatkami organizacyjnymi wymiaru sprawiedliwości. Skarb Państwa nie może się zwolnić z odpowiedzialności za przewlekłość postępowania sądowego, powołując się tylko na zaniedbania władz publicznych w zakresie zapewnienia sądom optymalnych warunków do sprawowania wymiaru sprawiedliwości, skutkującym nadmiernym obciążeniem sędziów pracą oraz zaległościami w rozpatrywaniu spraw sądowych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 lipca 2019 r., I NSP 53/19; z 3 sierpnia 2022 r., I NSP 75/22).

Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w Katowicach nie mógł się zatem w niniejszej sprawie zwolnić z obiektywnej odpowiedzialności za przewlekłość postępowania wskazując wieloletnie problemy kadrowe. Liczba spraw w odniesieniu do obsady kadrowej może co najwyżej prowadzić do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie nie jest wynikiem zawinionych zaniedbań. Sąd Najwyższy zobowiązany był zatem do uwzględnienia żądania stwierdzenia

przewlekłości w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie III AUa 1116/21.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, uwzględnił również potrzebę wydania zaleceń w przedmiocie dalszego postępowania i zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie III AUa 1116/21 w terminie 14 dni od dnia zwrotu akt sprawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Leszek Bosek Adam Redzik Maria Szczepaniec

[SOP]

[ał]